

STUDENT EN STAD

De Grote Markt herboren In acht stappen

Visie Student en Stad
Juni 2005
www.studentenstad.nl
studentenstad@raad.groningen.nl
050-3124074

Voorwoord

De Grote Markt is het centrale plein van Groningen. Het plein is derhalve het ontmoetingspunt voor niet alleen stadgers en studenten maar ook mensen uit de provincie en de rest van Nederland. Ondersteund door de Vismarkt, het Waagplein en het Poeleplein is de Grote Markt dé plek waar het allemaal zou moeten gebeuren. Nadat bij de bevrijding van Groningen zowel de Noord- als Oostzijde gebombardeerd waren moest na de oorlog behoorlijk wat opnieuw opgebouwd worden. De studenten van Vindicat waren de eersten die het aandurfd en om een plek aan de Grote Markt in te nemen en met zelfgebakken stenen werd de sociëteit Mutua Fides gebouwd. De bouw van het pand werd gezien als een impuls voor de toekomst en een symbool van de overwinning; de nieuwe generatie had hun plek geclaimd waardoor de toekomst er stukken minder somber uit zou zien.

Nu, ruim 60 jaar later, domineert wederopbouwarchitectuur de Grote Markt. Niet alle gevels zijn volgens eenzelfde stijl opgebouwd, waardoor een rommelig beeld ontstaat. De Grote Markt is van oudsher een belangrijke verblijf- en ontmoetingsplaats, maar dankzij de deels onaantrekkelijke bouw en kille sfeer die het plein kenmerken kan deze functie niet worden waargemaakt. Dit is in de ogen van Student en Stad zonde.

Slechts drie dagen per week is er daadwerkelijk iets te beleven doordat een warenmarkt plaatsvindt op het plein. Gedurende de overige dagen en 's avonds ligt het plein er verlaten bij; er wordt geen grootschalig gebruik van gemaakt. De Grote Markt moet verlevendigd worden en met recht zijn plaats als belangrijkste verblijf- en ontmoetingsplaats van Groningen innemen. De Grote Markt moet, elke dag van de week, het kloppend hart van Groningen zijn.

Inleiding

Door middel van de voor u liggende visie hoopt Student en Stad een bijdrage te kunnen leveren aan een levendige, aantrekkelijke Grote Markt. Wij erkennen de noodzaak van investeringen in de aanblik van het plein en de functie die het vervult. Student en Stad is echter van mening dat een aantrekkelijk plein meer vereist dan het verschuiven van rooilijnen en het creëren van een nieuw plein achter de Grote Markt zelf. Niet de omliggende bebouwing en parkeergelegenheid, maar het plein zelf is hard aan verbetering toe. Student en Stad beoogt door middel van deze stadsvisie een constructief alternatief te bieden op de plannen van het College.

Een levendige Grote Markt waar wij als Groningers, studenten en stadjsers, trots op kunnen zijn en waar iedereen met plezier vele uren doorbrengt is ons doel. Het verschuiven van functionaliteit biedt de meeste Groningers niets extra. Ons doel is een plein waarop langs de gehele Zuid- en Oostzijde terrassen te vinden zijn, ononderbroken door voorbijrazende bussen. Ons doel is een vernieuwde Noordzijde met aantrekkelijke architectuur. Een plek bovendien met ruimte voor cultuur waar Groningen echt om vraagt en met ruimte voor een duidelijke band tussen de stad en het hoger onderwijs in Groningen.

Om dit te bereiken voorziet Student en Stad een Grote Markt vrij van busverkeer. De gehele binnenstad van Groningen zal ontsloten moeten worden door gebruik te maken van een geheel aan openbaar vervoersvoorzieningen, waaronder een tramverbinding tussen het Centraal Station en Zernike die de Vismarkt aandoet. Onze visie is echter nadrukkelijk geen uitgewerkt concept. Wij beogen met dit plan echter een alternatief te bieden dat minstens even bereikbaar is als de huidige plannen van het College en bovendien alle Groningers, zij het studenten of stadjsers, veel meer te bieden heeft.

Om onze visie om te zetten in realiteit hebben wij een stappenplan opgesteld van acht stappen.

- Stap 1 – Geen openbaar vervoer op de Grote Markt
- Stap 2 – De Diepenring heringericht
- Stap 3 – Nieuwe looproutes naar Grote Markt gecreëerd
- Stap 4 – De openbare ruimte van de Grote Markt heringericht
- Stap 5 – Nieuwe invulling voor ABN AMRO gebouw
- Stap 6 – Ruimte voor commerciële investeerders
- Stap 7 – Ruimte voor parkeren
- Stap 8 – Actief gebruik van de Grote Markt

Ons uiteindelijke doel is dat de Grote Markt weer de functie vervult die een dergelijk plein behoort te vervullen. Ons doel is een grote Markt als kloppend hart van de stad.

Stap 1 – Geen openbaar vervoer op de Grote Markt

Een van de grootste hinderveroorzakers op de Grote Markt en de reden dat het plein door velen als onaantrekkelijk wordt ervaren is het openbaar vervoer dat over de markt raast. De verplaatsing van de bussen naar de Oostzijde was een eerste stap om de bussen van de markt te verwijderen. Bij een vernieuwde aanpak van de Grote Markt ligt de kans om de volgende stap te nemen en het openbaar vervoer voorgoed van de Grote Markt te verwijderen.

Het centrum van de stad dient echter toch goed bereikbaar te blijven. Met het openbaar vervoer moeten bussen zo dicht mogelijk bij de Grote Markt kunnen stoppen. De Diepenring is dan eigenlijk te ver van het plein gelegen, dus moet er gezocht worden naar een oplossing dicht bij de ster van de Grote Markt. De enige mogelijke oplossing voor dit probleem is in de ogen van Student en Stad om de bussen via de Diepenring te leiden. De bussen kunnen dan via de St. Walburgstraat naar het Kwinkenplein worden geleid. Het Kwinkenplein kan als transferium dienen voor passagiers voor de Grote Markt, waarna de bussen via de Oude Ebbingestraat weer terug naar de Diepenring rijden. Om de bussen over de Diepenring te geleiden dienen grootschalige ingrepen plaats te vinden aan de Diepenring.

De stad Groningen, en onder andere Student en Stad, zijn ook van plan de tram terug te krijgen in het Groningse straatbeeld. De eerste lijn zal in de ogen van Student en Stad van het Centraal Station naar het Zernike Complex komen te rijden. Wij geven er de voorkeur aan om de tram niet over de Grote Markt te laten rijden, omdat op die manier het plein opnieuw doorkruist zal worden door openbaar vervoer. Onze voorkeur gaat uit naar de aanleg van het tramtracé via de westkant van het centrum. De tram kan via een deel van het Zuiderdiep, de Munnikeholm en via het Westerhaven Shopping Centre rijden. Hierdoor zal ook dit gebied een impuls krijgen en

aantrekkelijker worden voor studenten en stadgers. Uiteindelijk zal de tram via de Prinsesseweg door kunnen rijden totaan Zernike.

Volgens deze herstructurering zullen buslijnen minder frequent gebruik hoeven maken van het oosterlijke traject rond de binnenstad. Veel openbaar vervoer richting de binnenstad en het noorden van Groningen kan immers worden ontlast door de aan te leggen tramlijn. Hierdoor ontstaan in effect twee lijnen. De bussen die de Oostzijde van de binnenstad bedienen, en de tram in combinatie met andere buslijnen die de westelijke zijde van de binnenstad tot een aantrekkelijk op- of afstappunt maken.

Stap 2 – De Diepenring heringericht

Momenteel liggen de plannen klaar om aan het Damsterdiep een parkeergarage te bouwen. Bij het gereedkomen van deze parkeergarage is de intentie om het straatparkeren langs de Diepenring terug te dringen. Student en Stad is van mening dat alle parkeerplaatsen langs de Diepenring moeten verdwijnen. Deze kunnen gecompenseerd worden in de Damsterdiepgarage. Wanneer de parkeerplaatsen langs de Diepenring verdwijnen zal deze grootschalig moeten worden aangepakt. De Diepenring geschikt maken voor busvervoer zal deel uit moeten maken van deze herstructurering. De Diepenring zal dan ingericht moeten worden met een busbaan, een autobaan en een losliggend fietspad. De strip parkeerplaatsen die zal worden opgeheven, geeft voldoende ruimte voor het realiseren van deze drie banen. Het is noodzakelijk voor de veiligheid van fietsers en de doorstroom van het verkeer dat drie afzonderlijke banen worden gecreëerd.

Stap 3 – Nieuwe looproutes naar Grote Markt gecreëerd

Door de realisatie van de Damsterdiepgarage en het leiden van de bussen via de Diepenring zullen de loopstromen veranderen. De Damsterdiepgarage zal minstens 400.000 tot 700.000 bezoekers trekken die via de Nieuweweg en de Poelestraat of via de Steentilstraat en de Oosterstraat naar het centrum lopen. Dit betekent een enorme impuls voor deze straten, zeker de Oosterstraat zal, doordat er geen busverkeer meer doorrijdt een ontwikkeling door kunnen maken gelijk met de Folkingestraat. De opening van de grootste ANWB van Nederland en het Chinatown in de Oosterboog zijn ontwikkelingen die de juiste voorwaarde scheppen voor verdere investeringen. Het zal een belangrijke looproute worden vanaf de busstops aan het Gedempte Zuiderdiep naar de Grote Markt. Eenzelfde ontwikkeling ligt ook in het verschiet voor de Gelkingestraat als de bussen er niet meer doorheen rijden. Door deze beide straten in te richten als autovrije zones zal een impuls worden gegeven voor investeerders om daar commerciële en culturele functies te vestigen.

Stap 4 – De openbare ruimte van de Grote Markt heringericht

Om ervoor de zorgen dat de Grote Markt aantrekkelijker wordt om te verblijven moeten een aantal aanpassingen gedaan worden in de openbare ruimte. Een begin dient volgens Student en Stad gemaakt te worden met het doortrekken van de terrasfunctie vanaf de Martinitoren tot aan de Zuidzijde. Door in overleg met de huidige pandeigenaren de Oostzijde vrij te geven voor terrassen zullen commerciële partijen graag investeren. Voorbeelden hiervan zijn huidige horeca die nu in de Oostzijde is gevestigd en eventuele nieuwe partijen in het

gebouw van de Frieslandbank. Ook zal er ruimte zijn voor ander commercieel initiatief in de Oostzijde.

Daarnaast is het reeds lange tijd een wens van velen om de Grote Markt een wat groener aanzicht te geven. Op het moment staan er slechts vier bomen op het plein. Door middel van een verdriedubbeling van dit aantal kan het plein een veel groenere uitstraling worden geven. Bovendien bevordert dit de levendige, rustige sfeer die de Grote Markt in de ogen van Student en Stad dient te hebben.

Om de Grote Markt geschikt te maken om te vertoeven moet een fontein worden geplaatst. Deze fontein moet qua afmeting groot genoeg zijn om een aantrekkingskracht uit te oefenen op voorbijgangers die even willen zitten, maar niet zo groot dat het de warenmarkt, kermis en festivals teveel in de weg zit. Daarnaast kunnen bankjes rondom de fontein bijdragen aan de aantrekkingskracht van het plein.

Stap 5 – Nieuwe invulling van ABN AMRO gebouw

De aanblik van de huidige Noordzijde is er een die niet past in het beeld dat een plein als de Grote Markt uit zou moeten stralen. De bebouwing zoals die terug is te zien in het huidige ABN-AMRO blok is verouderd en valt uit de toon ten opzichte van de oudere bouwstijl van de Zuidzijde en het Stadhuis. Student en Stad is echter van mening dat niet alleen dit blok, maar ook de functie die het vervult dient te worden vervangen om de Grote Markt tot een levendig plein te maken. Doordat de bereikbaarheid van de Grote Markt de afgelopen jaren achteruit is gegaan en we op verschillende plaatsen in de stad grootschalig kantoorruimte aan het realiseren zijn, is naar grootschalige kantoren aan de Grote Markt geen vraag meer. De kantoren die nu reeds aanwezig zijn, zouden dan ook een andere invulling moeten krijgen. Het belangrijkste voorbeeld van grootschalige kantoorfunctie aan de Grote Markt is het ABN-AMRO blok.

Allereerst is Student en Stad van mening dat cultuur een wetenschap een centrale functie dienen te vervullen in de nieuwbouw op de plaats van het ABN-AMRO gebouw. Student en Stad ziet een gat in de markt voor de aanleg van een zogenaamd 'vlakkevloertheater'. Een vlakkevloertheater biedt mogelijkheden aan theater- en dansgezelschappen die de huidige podia in Groningen niet bieden en voldoet zo aan een duidelijke vraag. Bovendien is een dergelijke ruimte zeer geschikt voor debatten, congressen en eventuele colleges overdag van de Rijksuniversiteit Groningen en de Hanzehogeschool mocht hier vraag naar zijn. Het is duidelijk dat een dergelijk theater aan de Grote Markt de trekkingskracht van het plein zou verhogen en een welkome functie voor de stad zou kunnen vervullen. Student en Stad pleit dan ook voor een dergelijke invulling van het ABN-AMRO blok.

Naast cultuur dient in een stad als Groningen ook het kenmerkende Hoger onderwijs een rol te spelen. Student en Stad is voorstander van een Frontoffice voor de bovengenoemde Hoger onderwijsinstellingen in het ABN-AMRO blok. In dit gebouw kunnen beide instellingen niet alleen zichzelf presenteren aan nieuwkomers en gasten, maar wordt hen ook de ruimte geboden hun nieuwste kennis te delen met de bewoners van Groningen. Projecten als het laddermolen project in het kader van Energy Valley of het LOFAR radiotelescoopproject in samenwerking met de Stella supercomputer van de RUG zijn voorbeelden van mogelijke projecten die gepresenteerd kunnen worden.

Met steun van beide instellingen kan bovendien een laagdrempelig science centrum worden opgezet met een educatieve functie voor middelbaar onderwijs uit Noord Nederland, gecombineerd met een toeristisch-recreatieve functie. Een dergelijk science centrum kan niet alleen toeristen naar de Grote Markt trekken maar ook drempelverlagend

werken voor Groningers die geen directe band met de instellingen hebben. De toegankelijkheid en openbaarheid van de aanwezige kennis bij beide onderwijsinstellingen wordt zo vergroot. Student en Stad is van mening dat een dergelijk centrum, deels gefinancierd door de Hoger onderwijsinstellingen van Groningen een duidelijke impuls geeft aan de initiatieven van het Akkoord van Groningen en de band tussen studenten en stadgers zal versterken.

Stap 6 – Ruimte voor commercieel initiatief

De Oostzijde en een deel van de vernieuwde Noordzijde zal ontwikkeld moeten worden door marktpartijen. De voorwaarden voor commerciële exploitatie en ontwikkeling, voldoende bezoekers, worden ruimschoots gewaarborgd door de aanwezigheid van terrassen en horeca aan de vernieuwde Oostzijde. Het theater en het science centrum aan de Noordzijde zullen ook nieuwe bezoekers trekken. Hierdoor zal de ontwikkeling en exploitatie van (delen van) beide wanden door commerciële instanties mogelijk worden. Door middel van commercieel initiatief zal een deel van de kosten voor het opknappen van het aanzicht van de Grote Markt worden gedragen door de markt. Dit schept de mogelijkheid van een diverser gebruik van de omliggende bebouwing, hetgeen zal resulteren in een aantrekkelijkere Grote Markt.

Stap 7 – Ruimte voor parkeren

Veel bezoekers van Groningen willen hun voertuig veilig parkeren, het liefst dichtbij hun bestemming. Dit is niet altijd mogelijk. Er is niet altijd een parkeergarage aanwezig in de nabije omgeving van de bestemming in het centrum. Factoren die de aanleg van extra parkeergarages bemoeilijken zijn de infrastructuur, gesteldheid van de bodem, ruimtegebrek, geldgebrek en onwil van bestuurders. Voor sommige problemen zijn oplossingen te bedenken. Als er ruimtegebrek is kan het parkeren onder de grond plaatsvinden, hoewel je

dan weer tegen andere factoren aan kan lopen als de kosten of de bodemgesteldheid. Tegenover de voordelen van parkeren voor bezoekers staan ook nadelen, zo zal het aanzicht voor omwonenden en bezoekers verslechteren, de uitstoot van uitlaatgassen binnen de stadsgrenzen verhogen door de toegenomen hoeveelheid auto's en kunnen er files ontstaan in de spits.

Student en Stad is voorstander van een volledig autovrij centrum. Wij zien echter in dat een autoluw centrum vanuit commercieel oogpunt het meest reële streven is. Wij zien geen reden om de parkeergelegenheid uit te breiden, omdat de ontwikkeling van een parkeergarage aan het Damsterdiep en het Ciboga terrein de grootste vraag om parkeerruimte wegneemt. Tevens geloven wij in de effectiviteit van uitbreiding en promotie van het P+R systeem en de transferia. Hierdoor kan een groot deel van het mogelijke gebrek aan parkeercapaciteit binnen het centrum worden weggenomen.

In het centrum van de stad moet voldoende fietsparkeerruimte zijn. Dit houdt volgens Student en Stad zowel betaalde en bewaakte stalling als juist ook goede gratis stalling in. De betaalde fietsenstallingen in en rondom het centrum lijken toereikend voor de vraag. Goede gratis stallingsruimte is er daarentegen te weinig, zeker in het weekend, zowel overdag als 's avonds.

Uit onderzoek blijkt dat goede fietsvoorzieningen niet alleen zorgen voor een beter aanzicht van de openbare ruimte maar ook voor minder fietsendiefstal en vernieling van fietsen. Dit overtuigt ons van de noodzaak om bij een nieuwe ruimtelijke invulling van de Grote Markt ook aandacht te vragen voor de mogelijkheden om in de nieuwbouw ook voldoende gratis fietsvoorzieningen te realiseren. Bij realisatie van nieuwbouw hoeft dit vrijwel niets extra te kosten. Omdat het hier niet gaat om bewaakte stallingsruimte zullen de structurele kosten alleen bestaan uit onderhoud- en vervangingskosten.

Naast ruimte voor fietsen in het ABN-AMRO blok is het ook van groot belang dat er op plekken waar dat nodig is extra fietsenstallingen worden geplaatst. Vooral op en rondom de Grote Markt, maar eigenlijk door de gehele binnenstad is dit in de ogen van Student en Stad onontbeerlijk.

Stap 8 – Actief gebruik van de Grote Markt

De Grote Markt wordt nu volgens Student en Stad veel te weinig gebruikt als openbaar plein. Slechts enkele weken per jaar zijn er dagelijks activiteiten, alleen bij de kermis en enkele evenementen leeft het plein. De rest van het jaar ligt de Grote Markt er een groot deel van de week leeg en verlaten bij. Door de komst van de ijsbaan op de Grote Markt rondom de feestdagen in de winter wordt het plein al veel beter benut, maar er kan nog veel meer gedaan worden.

's Zomers ontstaan er vaak spontaan mini-evenementjes door bijvoorbeeld een caproeira groep die hun kunsten tentoonstellen. Dit zou door de gemeente gestimuleerd moeten worden. Door een tegenhanger van Wintercity in de zomer kan er elke zomerse dag een reden zijn om naar de Grote Markt te gaan.

Concluderend

Student en stad is van mening dat onze visie een helder alternatief biedt op de plannen van het College. Wij willen de bewoners van Groningen duidelijk maken dat investeren in de Grote Markt nodig is. Wij zullen tijdens het referendum eind juni dan ook overtuigd NEE stemmen tegen de huidige plannen voor de Oostzijde van de Grote Markt. Wij willen Groningen echter wel onze eigen visie presenteren. Samen kunnen wij werken aan een daadwerkelijk betere Grote Markt!